

νιδῶν. Φαίνεται μάλιστα, ὅτι ἦτο κατ' ἀρχὰς ἀπλουτέρα καὶ καθαρωτέρα ὕστερον ὅμως ἡ διαφθορὰ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, τὰ πάθη, καὶ ἡ ἀμάθεια, ἐφθείραν αὐτήν. Ἀφοῦ δὲ οἱ ἄνθρωποι συνήλθον εἰς βίον κοινωνικόν, τότε καὶ ἠθικῶς ἐγνώρισαν τὴν ἀνάγκην τῆς εἰς Θεὸν δημοσίας λατρείας, δι' ἣν καὶ διώρισαν τελετάς, ναοὺς, ἱερεῖς, καὶ πανηγύρεις, ἃν καὶ οὐχὶ λογικὰς κατὰ πάντα.

Ὁμοίως ἀποδεικνύονται ἀναντίρρητα καὶ τὰ εἰς ἐκυτοὺς καθήκοντα ἡμῶν ἐκ ταύτης τῶντι τῆς φυσικῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλαβε ψυχὴν λογικὴν, συμπεραίνεται ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς λογικοῦ πλάσματος τῆς θείας αὐτοῦ σοφίας καὶ παντοδυναμίας. Τοῦτο συνάγεται εἰδικωτέρως καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν αἰσθημάτων καὶ δυνάμεων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· διότι ἕκαστος φύσει ἀγαπᾷ ἐκυτὸν, καὶ ἔχει δύνάμιν τοῦ κρίνειν, καὶ ἔφρσιν τοῦ μανθάνειν· ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἀγάπης πηγάζει ἡ ἐπιθυμία τῆς εὐδαιμονίας ἡμῶν, καὶ ἡ σπουδὴ τῆς τελειοποιήσεως ἡμῶν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐκ τῆς λογικῆς ἡμῶν φύσεως συνάγεται τὸ καθήκον τοῦτο, ἡγουν, νὰ ἐπιμελώμεθα τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν, νὰ γυμνάζωμεν τὸ λογικὸν ἡμῶν, νὰ μανθάνωμεν νὰ διακρινώμεν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψευδές, τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, τὸ ὄντως ὠφέλιμον καὶ τὸ βλαπτικόν. Αὕτη εἶναι ἡ τελειοποίησις τοῦ πνεύματος ἡμῶν, ἣτις λέγεται Ἐπιστήμη. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη τελειοποίησις, ἀλλὰ πρέπει καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης νὰ κανονίζωμεν τὰς πράξεις ἡμῶν, καὶ νὰ χλιιδνώνωμεν τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τῶν ὁρέξεων, ὅπερ ἐστίν, ὡς εἴπομεν, ἀρετὴ, ἥς ἄνευ δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εὐδαιμόνως, οὐδὲ νὰ εὐχρεστήσωμεν εἰς τὸν Κύριον καὶ Πλάστην ἡμῶν. Ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης θεωρίας τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς λογικῆς ἡμῶν φύσεως, πηγάζουσι καὶ ἄλλα καθήκοντα, ἀποβλέποντα τὴν κατάστασιν ἡμῶν περὶ τούτων ὅμως θέλομεν ὁμιλήσει ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συλλογιζόμενοι, συμπεραίνομεν καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καθήκοντα ἡμῶν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ζῶσι βίον κοινωνικόν, ἐντεῦθεν πηγάζουσιν ἀμοιβαῖα καθήκοντα καὶ πρὸς ἀλλήλους· διότι ὁ Θεός, ὅς τις διέταξε τὰ πάντα μὲ σκοπὸν ἐντελέστατον κατὰ τοὺς νόμους τῆς σοφωτάτης προνοίας αὐτοῦ, θέλει οὐ μόνον ἐκυτοὺς νὰ ἀγαπῶμεν, καὶ νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν αὐτῶν τελειοποίησιν, ἀλλὰ καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ἄλλων νὰ ἐπιμελώμεθα· καὶ νὰ ἀγαπῶμεν αὐτοὺς ὡς ἑαυτούς. Ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον, ἡγουν, παντὸς ἀνθρώπου, δὲν ἔχει τὸν λόγον αὐτῆς μόνον εἰς τὴν θείαν ὑπαρξιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου· διότι ἡ φύσις καὶ ὁ ὁργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τοιοῦτος, ὥς, διὰ νὰ ζῇ καλῶς, ἔχει χρεῖαν τῆς βοήθειας τῶν ἄλλων. Τί ἤθελε γείνειν τὸ βρέφος, ἂν δὲν παρευρίσκετο χεὶρ εὐεργετικὴ, ἐτοιμήη